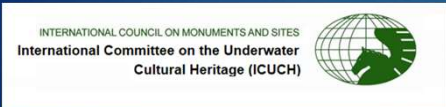

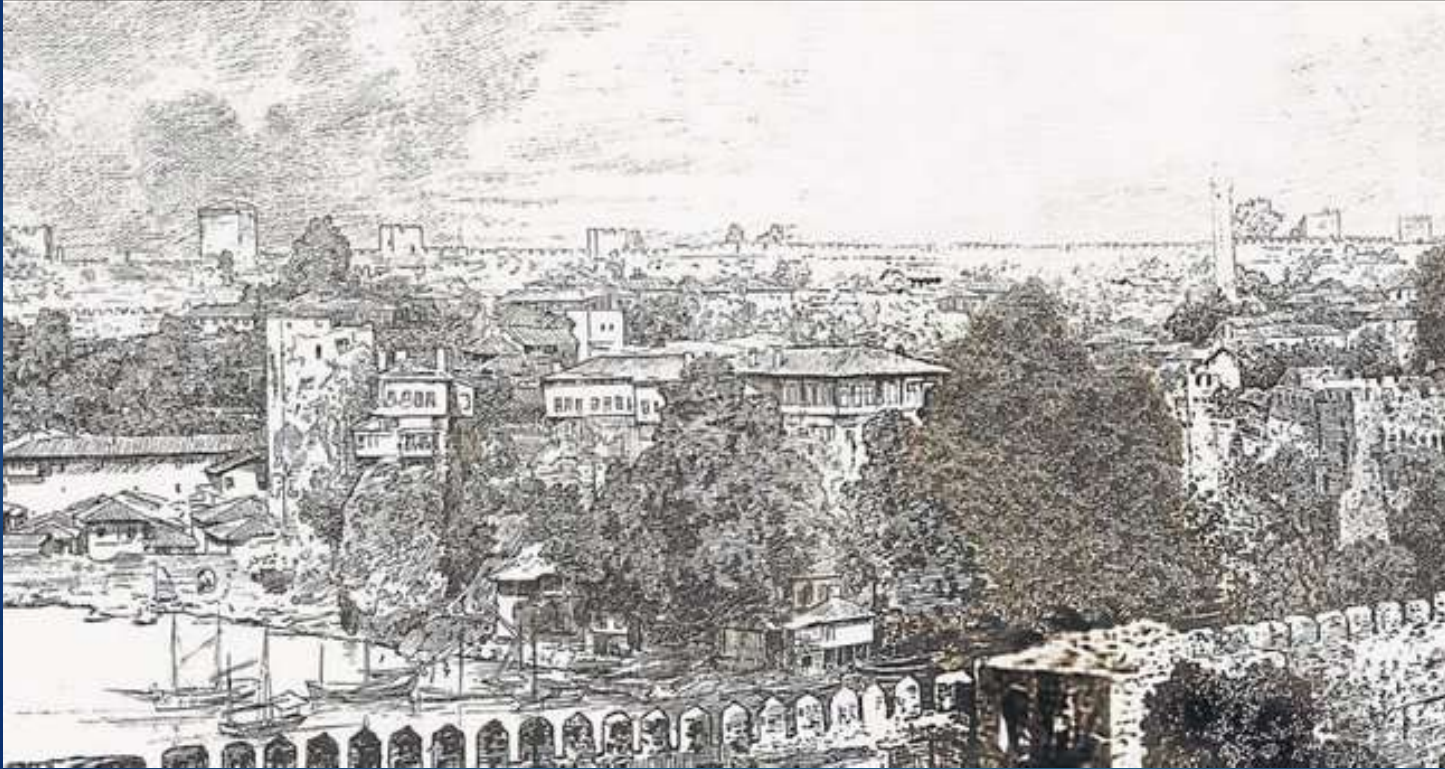
Doğu Roma ve Selçuklu denizciliği

SUNU 7

Hazırlayan: Dr. Öğr.Üyesi Murat Karademir

Anadolu Selçuklu Devleti'nin denizcilik politikası

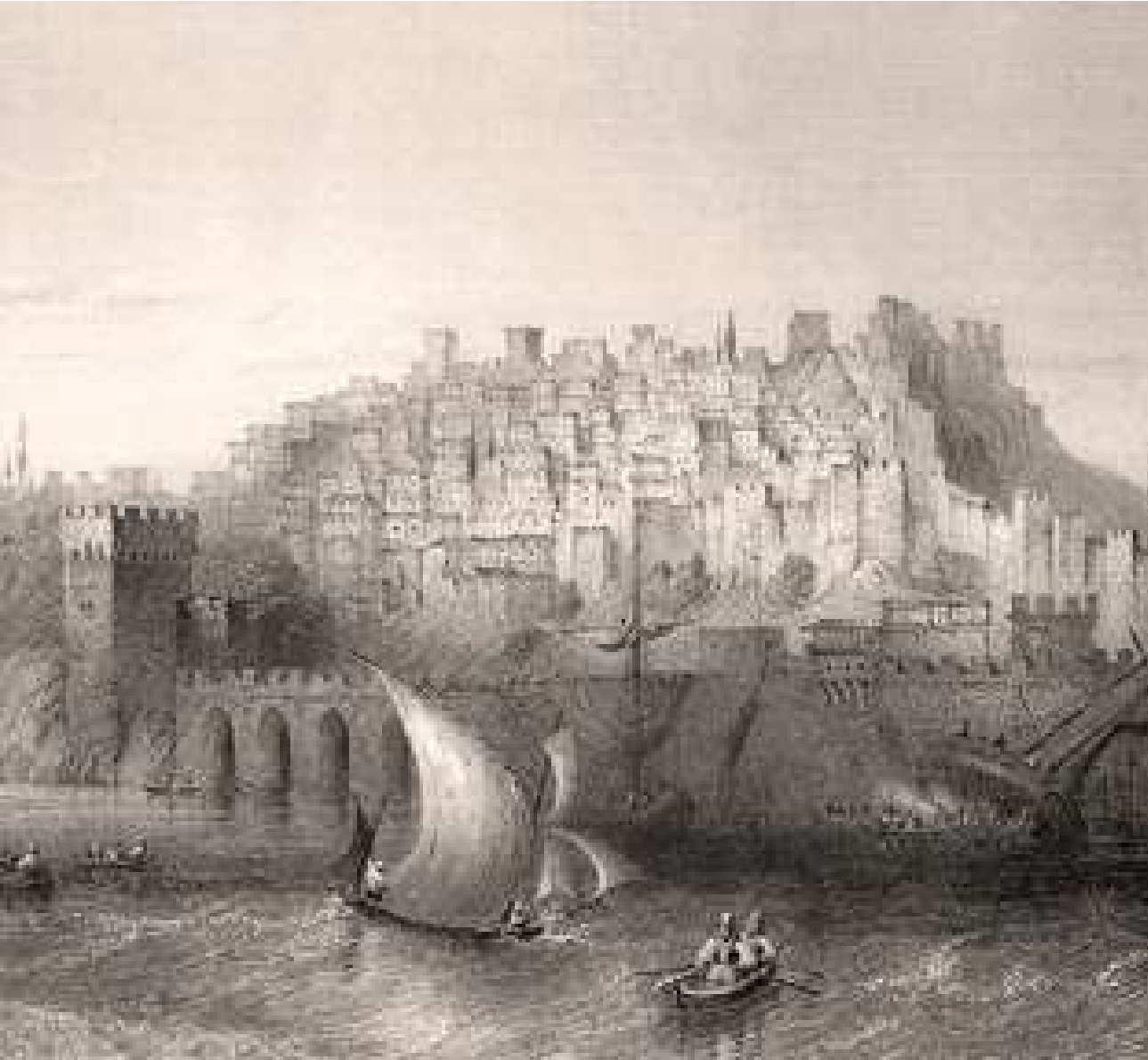
Selçuklu Sultanı I. Gıyaseddin Keyhüsrev, 1207 yılında Antalya körfezindeki önemli iskeleleri fethederek Türklere denizcilik yollarını açmıştır. Bu fetih, Selçukluların gerek Anadolu hakimiyetini kuvvetlendirmek ve gerekse deniz ticaret alemiyle bağlantı kurmak için gösterdikleri gayretin bir örneğidir.

- Antalya o dönemde, deniz ticareti artmış önemli bir yerleşim merkeziydi. Ticari önemi dolayısıyla Araplar, Bizanslılar ve Kıbrıs Krallığı arasında sık sık el değiştirmişti.

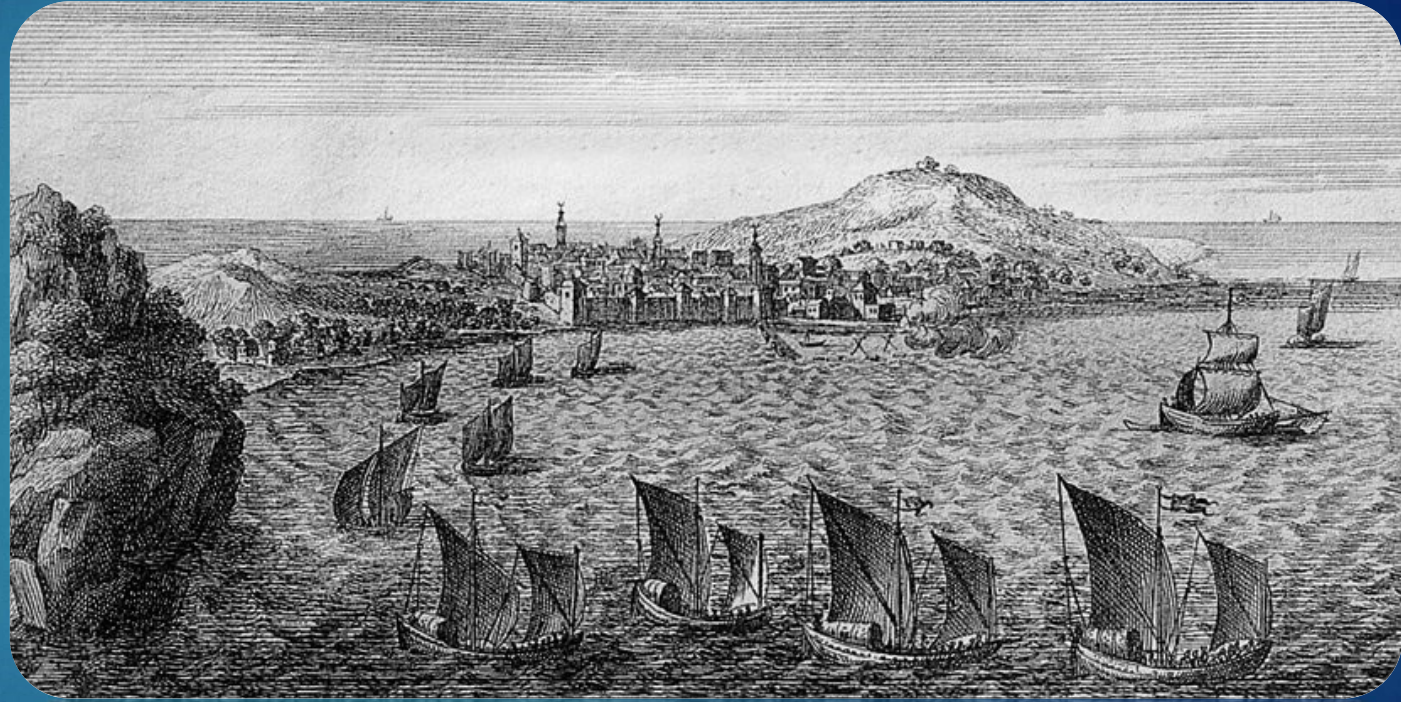

XIII. yüzyıl başlarında Selçuklularda deniz düşüncesi başladı ve devlet teşkilatında “Emirü’s Sevahil” adı verilen deniz ümerası kuruldu. Böylece stratejik düşünceler yanında ticari imkanlardan da faydalanmak için denizlere çıkma gereği anlaşılmaya başlanmıştır.

Sultan İzzettin Keykavus'un tahta geçeceği sırada meydana gelen karışıklıklardan yararlanan Kıbrıs Krallığı, Antalya körfezindeki kıyı boylarına tekrar hakim oldu. İzzettin Keykavus, güneydeki deniz penceresinin kapanmasını istemediğinden, derhal karşı taarruza geçmiş ve Antalya'yı tekrar ele geçirmiştir.

Bunun ardından kuzeyde ikinci
bir pencere açmak için
Karadeniz'e yönelen I. Keykavus,
Pontuslardan Sinop'u alarak
Karadeniz'de bir Türk filosunun
kurulmasına olanak sağlamıştır.

Alaeddin Keykubat zamanında Türk denizciliği parlak bir dönem yaşamıştır. Selçuklularda deniz politikası, bir devlet politikası olarak tam manasıyla I. Alaeddin Keykubat döneminde uygulanmıştır. I. Keykubat, Kuvvetli bir Karadeniz ve Akdeniz donanmasının kurulmasına önem vererek Sinop ve Antalya tersanelerini harekete geçirmiştir.

Alaeddin Keykubat, 1220 yılında, Alanya'yı alarak kendi adıyla anılan, "Alanya Tersanesi" nin inşasına başlamıştır. Alaeddin Keykubat'ın, Akdeniz filosunu oluşturmak, Akdeniz sahillerini ve Akdeniz'de ticaret yapan esnafı korumak amacıyla inşasına başladığı Alanya tersanesi 1228 yılında tamamlanmıştır.

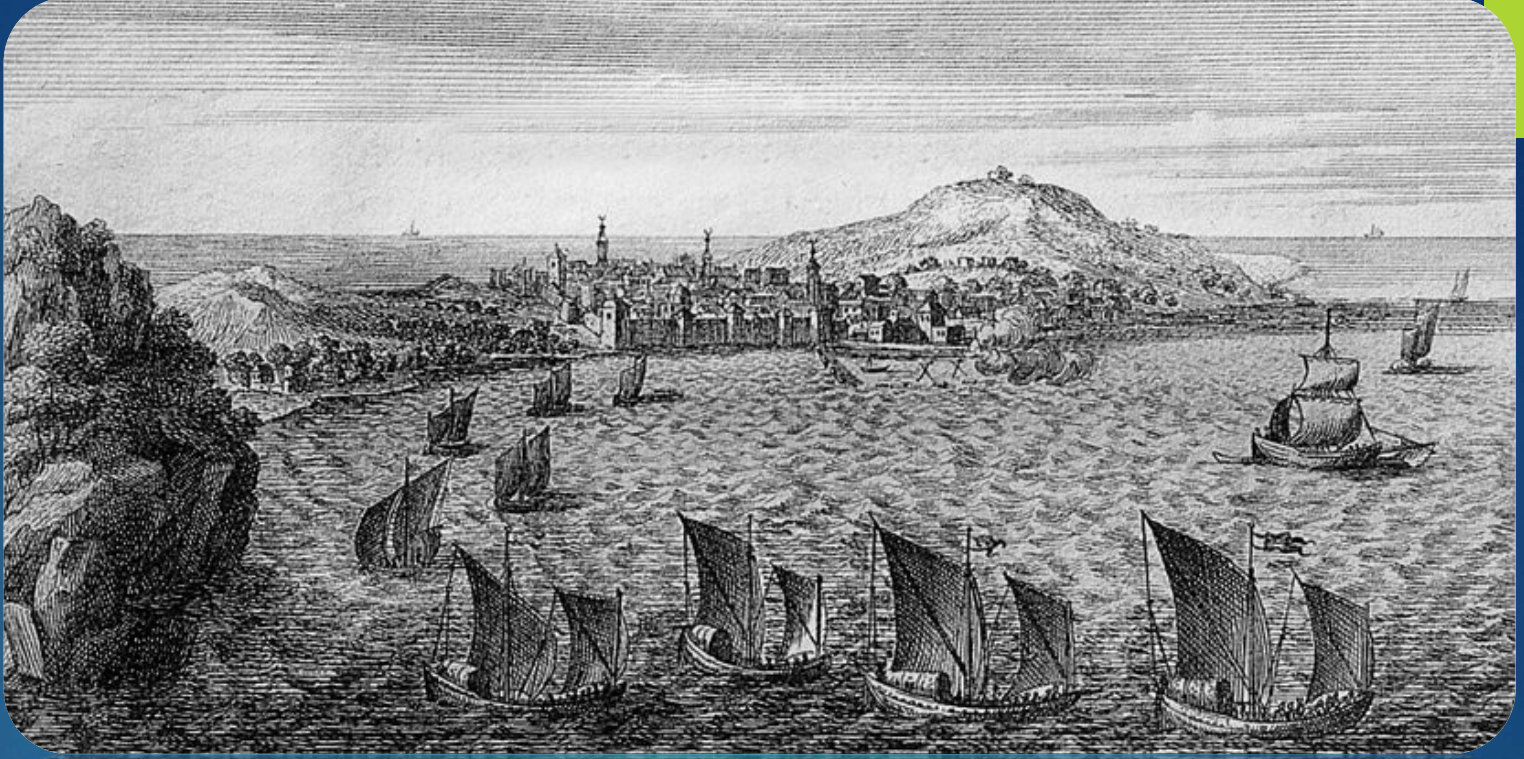
Alanya Tersanesi, Alanya koyunun batısında, aşağı hisarın doğu eteğinde ve Kızıl Kule'nin güneyindedir. Tersane, Türklerin Akdeniz hakimiyetinin ayakta kalan bir sembolüdür. Buranın inşası devam ettiği sırada, I. Alaeddin Keykubat, Sinop'taki tersaneyi yaptırmış, Alanya tersanesinin inşası bittiğinde ise "Sultan-ül Bahreyn", "İki Denizin Sultanı" unvanını almıştır.

Giriş kapısının her iki yanında birer oda bulunmakta olup, sağda ki oda mescit, solda ki oda ise muhafız odası veya tersanede çalışan memurlara ait olduğu düşünülmektedir.

Piri Reis “Kitab-ı Bahriye”adlı eserinde Alaiye kalesi ve tersaneden bahsetmiş, çizimini verdiği Alaiye haritasında ise Alaiye kalesiyle içinde ki Ayazma hamam ve Ahmedek’ in yerlerini de belirlemiştir.

Alanya tersanesinin inşası sırasında Sinop'ta ikinci bir tersane daha kurulmuştur. Sinop, Karadeniz kıyısındaki tek doğal liman olması ve gemi inşası için gerekli kaynaklara sahip olması nedeniyle tersane için ideal bir yerd. Bu tarihten itibaren Karadeniz'de Türk denizciliği hızla gelişmeye başlamıştır.

- Sinop Tersanesi, limanın yanında, kalenin hemen altında, fırtınalardan korunaklı bir mevkide yer almakta olup, çevresindeki yerleşim Tersane mahallesi olarak anılmaktaydı. Surlarla çevrili olan tersane emniyetli ve mahfuz olması itibariyle gemi yapımı için oldukça uygundu.

Tersanenin Candaroğulları döneminde aktif olduğu ve Sinop donanmasının Ceneviz gemilerine denizde üstünlük kurduğu bilinmektedir. Sinop, Osmanlı İmparatorluğu döneminde İstanbul ve Gelibolu'dan sonra üçüncü büyük tersane olmuşsa da 17. Yüzyıldan sonra önemini kaybetmiştir. 1838 yılında ise II. Mahmut tarafından tersane yenilenmiştir.

Selçukluların gerek Karadeniz’de gerekse Akdeniz’de ticaret ve savaş gemisi oluşturmaları, onu denizlerde bir takım mücadelelerle karşı karşıya bırakmıştır. Selçuklular Karadeniz’de Trabzon Rum İmparatorluğu ve Ceneviz ile, Akdeniz’de ise Kıbrıs Latin Krallığı ile rekabete ve mücadeleye başlamıştır. Karadeniz’deki rekabet daha çok ekonomik, Akdeniz’deki rekabet ise daha çok stratejik niteliktedir.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin 1308 yılında Moğolların baskısına dayanamayarak parçalanması sonucunda Anadolu'da bir takım beylikler kurulmuştur. Bu beyliklerden Aydınoğulları, Selçuklu denizciliğini devam ettirir nitelikte olmuş ve Umur Bey'in Türk denizciliğini Ege sahillerinde yeniden başlatması bir dönüm noktası olmuştur.